

УДК 372.881.1-004.4

Клебан Юрій Вікторович

завідувач відділу інформаційних технологій наукової бібліотеки
Національний університет «Острозька академія», м. Острог, Україна
yuriy.kleban@oa.edu.ua

Клебан Оксана Іванівна

учитель української мови та літератури
Острозька ЗОШ I–III ступенів №1, м. Острог, Україна
oksanka.kleban@gmail.com

ОНЛАЙН-СЕРВІС ДЛЯ ТРЕНУВАННЯ ШВИДКОСТІ ЧИТАННЯ МОВЧКИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Анотація. У статті дано огляд онлайн-сервісу для підготовки до читання мовчки з української мови для учнів середньої школи 5–11 класів. Варто відзначити, що існуючі дослідження підтверджують гіпотезу про потребу у тренуванні швидкості читання. У роботі описано методику проведення й оцінювання читання мовчки відповідно до стандартів Міністерства освіти і науки України. Матеріали статті містять опис технологій реалізації, а також способи взаємодії користувача із сервісом. У статті також розглянуто структуру розробленої системи, функції користувачів та алгоритми роботи з текстовими матеріалами для тренування читання мовчки. «ReadMe» дозволяє учням тренувати вміння швидко і зосереджено читати, відтворювати знання у тестах, спостерігати за власним прогресом.

Ключові слова: інформаційні технології; онлайн-сервіс; онлайн-тренування; читання мовчки; українська мова; сервіс readme.org.ua.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Інформаційні технології нині стали невід'ємною частиною освітнього процесу. Якісне навчання нині не може здійснюватися без використання комп'ютерних технологій, глобальної мережі Інтернет. Інформаційні технології активно використовуються для вивчення як природничих, так і гуманітарних наук. Проте у гуманітарній сфері їх роль часто зводиться до носія або представлення інформації.

Онлайн-сервіси як вид інформаційних засобів навчального процесу часто використовуються не тільки на уроках, але і для самостійної підготовки учнів. Роль інформаційних технологій як інструменту самоосвіти і самоорганізації дуже важлива, адже дозволяє виховувати в учнів уміння і бажання навчатися самостійно, відповідальність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Однією з малодосліджених проблем у вітчизняних працях є процес навчання швидкості читання. Серед вітчизняних робіт можна зазначити роботу Волошиної Г. П. [1], яка оглядово описала фактори, що впливають на швидкість читання і методику підготовки учнів. Більш детально швидкість читання вивчають за кордоном. Опишемо висновки найцікавіших робіт на нашу думку. За результатами експерименту в роботі [2] визначено, що учні, які швидше читають також швидше сприймають інформацію на слух і краще запам'ятовують. Низка висновків про швидкість читання з дослідження [3] свідчать про те, що люди, які читають дуже повільно, читають менше, гірше розуміють текст.

Також важливо відзначити, що відсутні ґрунтовні дослідження, які аналізують відмінність уміння читання з паперових носіїв і сучасних пристроїв перегляду даних: моніторів, ноутбуків, планшетних комп'ютерів, телефонів. У дослідженні [4] доведено,

що оптимальним для швидкого читання і розуміння є 55 символів у рядку на екрані ПК. Також експерименти показують, що прокручування (scroll) тексту дозволяє пришвидшити читання [4; 5].

Описані вище дослідження демонструють потребу у навчанні швидкості читання. У нашій роботі описано один із варіантів реалізації процесу навчання швидкості читання мовчки з використанням сучасних інформаційних технологій — онлайн-сервіс «ReadMe» (<http://readme.org.ua>).

Щодо реалізованих проєктів, що стосуються тренування швидкості читання, то можна зазначити такі: speedreader.com, spritzinc.com, zapreader.com. Проте всі ці проєкти орієнтовані на англомовний сегмент мережі Інтернет, а також не включають потреб навчального процесу в нашій країні.

Мета статті. Метою статті є демонстрація можливостей використання інформаційних технологій для підготовки до уроків з української мови відповідно з навчальними планами, зокрема тренування читання мовчки для школярів 5–11 класів.

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Опишемо методику проведення й оцінювання читання мовчки на основі матеріалів роботи [6]. Перевірка даного виду контролю з наступним тестуванням здійснюється у 5–11 класах. Школярам пропонується текст для опрацювання і тестові питання за ним. Для п'ятикласників це 6 запитань з чотирма варіантами відповідей, для 6–11 класів — 12 запитань з чотирма варіантами відповідей.

Запитання стосуються фактичного змісту тексту, його причинно-наслідкових зв'язків, окремих мовних особливостей (переносне значення слова, виражальні засоби мови тощо), відображених у тексті образів (якщо є), висловлення оцінки прочитаного.

Матеріалом для контрольного завдання є незнайомі учням тексти різних стилів мовлення, типів, жанрів. Текст добирається так, щоб учні, які мають порівняно високу швидкість читання, витрачали на нього не менше 1–2 хвилини часу.

Таблиця 1

Обсяг текстів для контрольного завдання визначається так:

Обсяг тексту для читання мовчки								
Клас	художнього стилю	інших стилів	Клас	художнього стилю	інших стилів	Клас	художнього стилю	інших стилів
5-й	360–450 слів	300–360	8-й	630–720 слів	480–540	11-й	900–990 слів	660–720
6-й	450–540 слів	360–420	9-й	720–810 слів	540–600			
7-й	540–630 слів	420–480	10-й	810–900 слів	600–660			

Оцінювання читання мовчки здійснюється за двома параметрами: розуміння прочитаного і швидкість читання. Розуміння прочитаного виявляється за допомогою тестової перевірки: правильна відповідь на кожне із 6 запитань оцінюється двома балами, а кожне із 12 запитань оцінюється одним балом (наприклад, вибір правильних відповідей на 12 запитань дає 12 балів). Швидкість читання мовчки оцінюється з урахуванням норм, зазначених удержавних вимогах до рівня загальноосвітньої підготовки у мовленнєвій змістовій лінії чинної програми з української мови для кожного класу.

Швидкість читання мовчки в кожному класі оцінюється з урахуванням норм з табл. 2.

Норми швидкості читання мовчки

Клас	Кількість слів в тексті
5-й	100–150
6-й	110–180
7-й	120–210
8-й	130–240
9-й	140–270
10-й	150–300
11-й	160–330

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ**3.1. Загальний опис проекту**

Проект «ReadMe» реалізовано на базі стеку технологій компанії Microsoft¹: .NETFramework² 4.5.1, C#³, ASP.NETMVC⁴ 5. Графічний інтерфейс створено за допомогою TwitterBootstrap⁵ 3.3.1 і клієнтського програмування на JavaScript (jQuery⁶).

Дизайн проекту є адаптивним (responsive), що дозволяє працювати у системі з усіх сучасних пристроїв і операційних систем: сматфони і планшети на Android та iOS, ноутбуки і ПК на Windows, MacOSLinux тощо.

Користувачами сервісу для тренування читання мовчки «ReadMe» є вчителі й учні. Для входу в систему користувачі можуть скористатися кількома варіантами:

- стандартний вхід з використанням логіна (email) та пароля;
- вхід через соціальну мережу Facebook;
- вхід через обліковий запис на сервісах компанії Microsoft;
- вхід через обліковий запис на сервісах компанії Google;
- вхід через авторизацію сервісу мікроблогів Twitter.

Після реєстрації користувачу пропонується обрати тип облікового запису: «вчитель» або «учень». Також на сайті сервісу містяться відомості для навчання роботі із системою.

Обліковий запис «учень» не вимагає заповнення відомостей про користувача. Якщо ж користувач із роллю «вчитель» не заповнить свій профіль, то буде отримувати постійні нагадування про це. До відомостей про вчителя відносяться такі дані: прізвище та ім'я, посада, регіон, населений пункт, школа.

¹<http://microsoft.com>

²http://uk.wikipedia.org/wiki/.NET_Framework

³http://uk.wikipedia.org/wiki/C_Sharp

⁴<http://www.asp.net/mvc>

⁵<http://getbootstrap.com/>

⁶<http://jquery.com/>

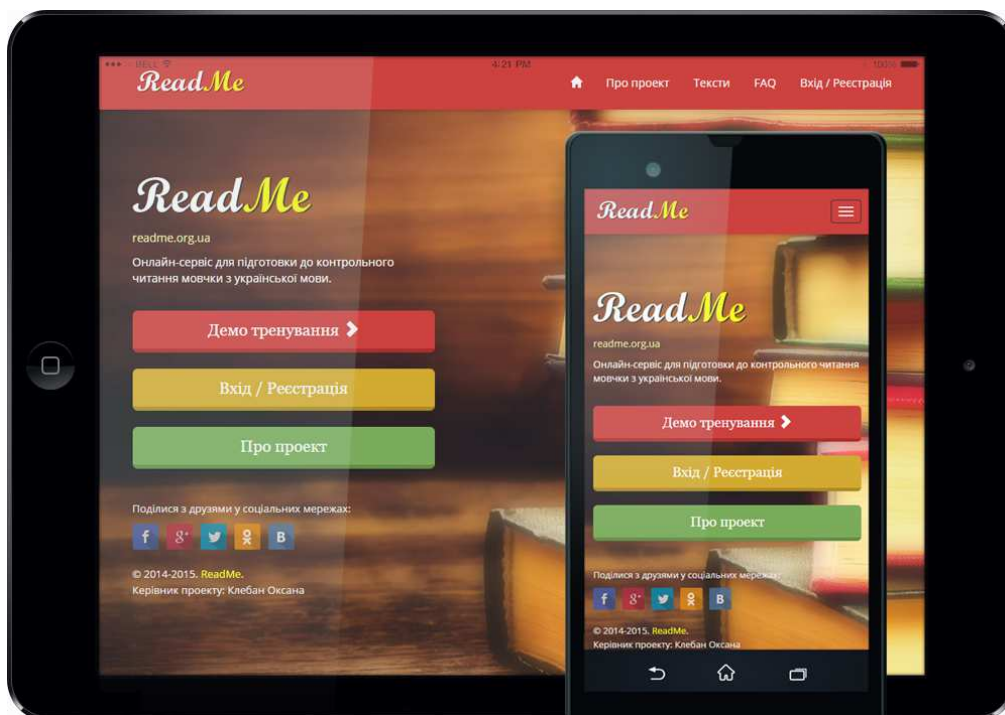

Рис. 1. Зовнішній вигляд головного вікна сервісу «ReadMe»

3.2. Управління відомостями про тексти для тренування

Додавати, редагувати відомості про тексти для читання можуть виключно вчителі. Дані про текст для читання містять 3 блоки (рис. 2.): загальна інформація, текст для читання, тестові запитання.

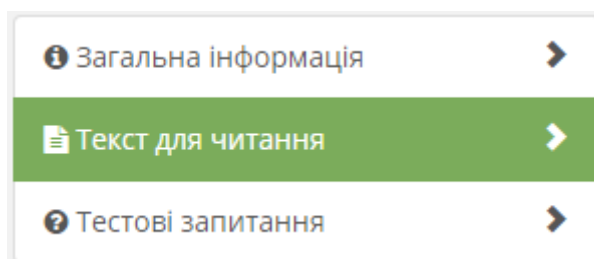

Рис. 2. Навігація у розділі «Текст для читання» сервісу «ReadMe»

Публікація матеріалу передбачає кілька етапів і має відповідний статус (табл. 3).

Таблиця 3

Етапи і відповідні статуси підготованого тексту у «ReadMe»

Етап	Статус
Не готово	Не готово, не опубліковано
Чернетка	Готово, не опубліковано
Опубліковано	Готово, опубліковано

Статус «Опубліковано» може визначити тільки адміністратор сайту після попередньої перевірки.

Загальна інформація про текст для читання складається з назви (або джерела тексту звідки взято уривок), автора, класу, часу для читання і часу для тестування (у хвиликах). Також учитель має можливість вказати чи був даний уривок тексту взятий із вільного доступу у мережі Інтернет.

У розділі «Текст для читання» міститься сам текст. Доступ до редагування відбувається за допомогою WYSIWYG⁷-редатора.

Тестові запитання + Додати запитання

Кожне запитання передбачає 4 варіанти відповіді і тільки 1-ну правильну.

1. До товариства Лесі входили:

Варіант	Відповідь
1 літні люди	Неправильно
2 старші хлопчики	Неправильно
3 менші братики та сестрички	Неправильно
4 сусідські хлопчики та дівчатка	Правильно

2. Улюбленим місцем дитячих ігор було:

Рис. 3. Редагування тестових запитань у сервісі «ReadMe»

Після зміни статусу тексту на «Опубліковано» вчитель не може видаляти запитання з переліку.

Усі функції вчителя реалізовані з використанням зручних сучасних засобів редагування тексту у веб-браузері.

3.3. Алгоритм тренування читання мовчки

Перед тренуванням користувач має можливість переглянути каталог текстів для читання (рис. 4). Якщо учень уже робив спроби тренування на якомусь із текстів, то він побачить характерний індикатор «ПРОЧИТАНО».

⁷ WYSIWYG — акронім від What You See Is What You Get (англ. що бачиш, те й отримуєш).

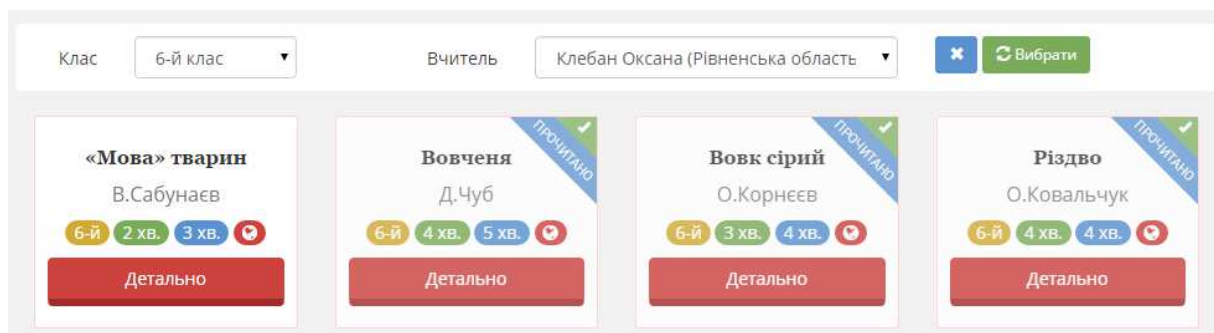

Рис. 4. Каталог текстів для тренування у «ReadMe»

Тренування читання мовчки відбувається у кілька етапів (рис. 5).

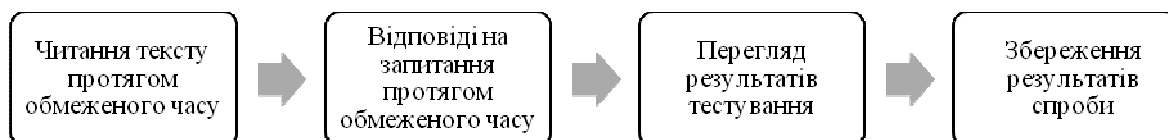

Рис. 5. Алгоритм тренування у системі «ReadMe»

1. На першому етапі учень читає текст протягом визначеного часу (рис. 6). Якщо текст прочитано швидше, то можна перейти до тестування, натиснувши на кнопку «Завершити». У іншому випадку після закінчення часу користувач буде автоматично перенаправлений на наступну сторінку.

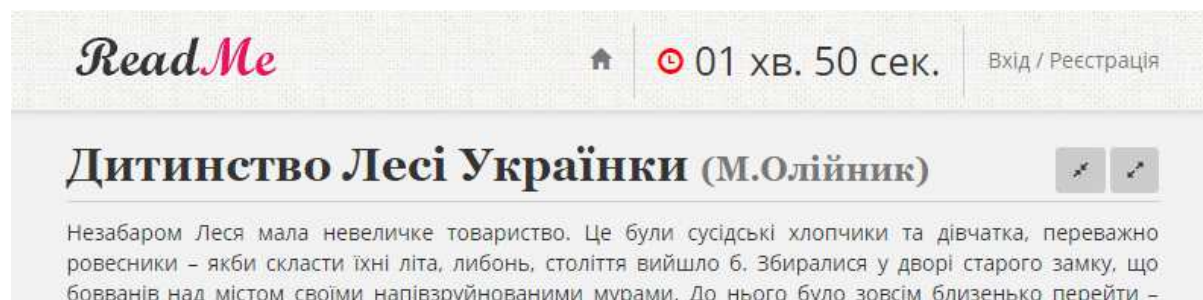

Рис. 6. Читання тексту у сервісі «ReadMe»

2. Після читання тексту за методикою відбувається перевірка запам'ятовування матеріалу (рис. 7) за допомогою відповідей на тестові запитання.

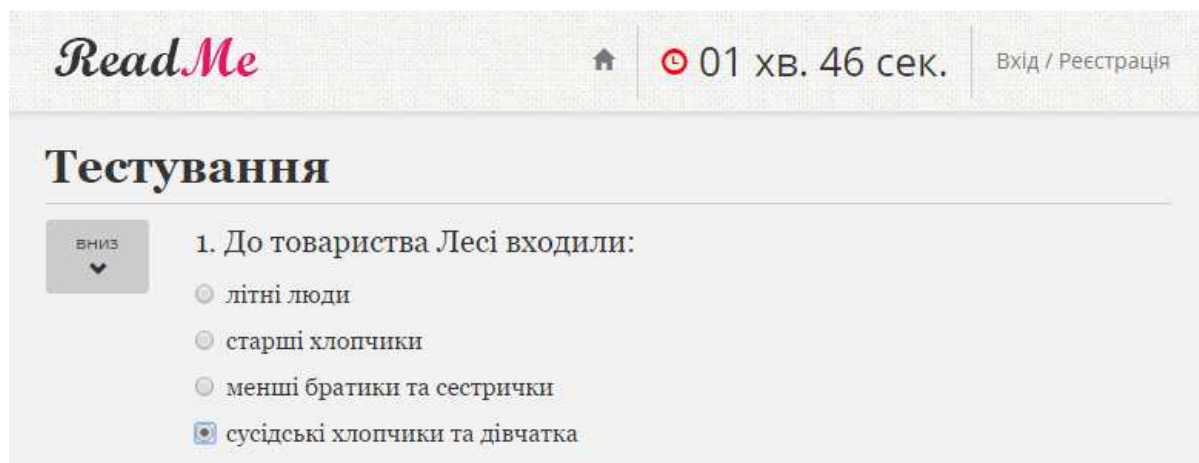

Рис. 7. Тестування школярів на основі прочитаного тексту у «ReadMe»

3. Після відповідей на тестові запитання є можливість перейти на наступну сторінку або ж зачекати поки вийде відведений час. Далі користувач може переглянути результати тестування.
4. На останньому етапі тренування відбувається збереження результатів. Усі раніше виконані спроби користувач може переглянути у профілі свого облікового запису (рис. 8).

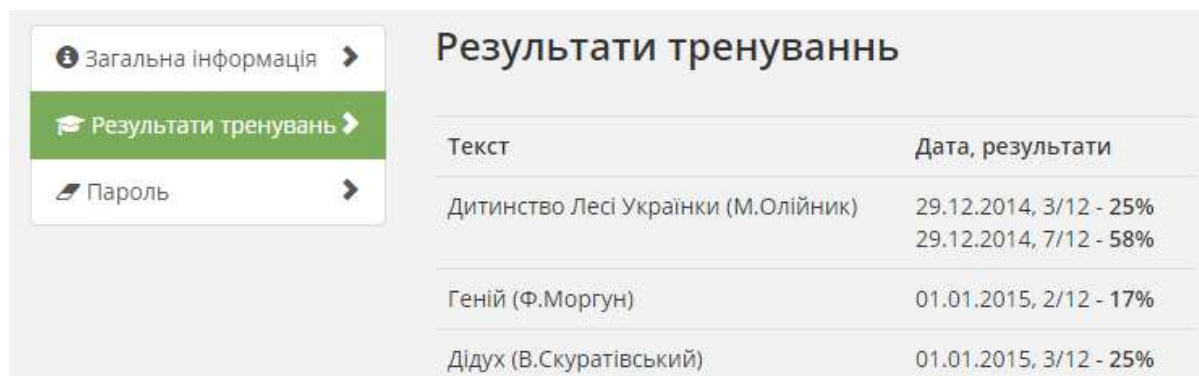

Рис. 8. Перегляд результатів тренування у сервісі «ReadMe»

Усі попередні спроби по кожному з прочитаних текстів учень можна переглянути пізніше.

Обчислення результатів тестування відбувається за формулами 1 та 2. Зокрема, перший результат (формула 1) це відсоткове співвідношення між правильними відповідями і загальною кількістю запитань.

$$P = \frac{C}{T} \times 100, \quad (1)$$

де P — оцінка у %-ах, T — загальна кількість запитань, C — кількість коректних відповідей.

Загальна оцінка за тест розраховується за формулою 2 і включає систему оцінювання.

$$V = \frac{C \times E}{T}, \quad (2)$$

де V — оцінка у балах, T — загальна кількість запитань, C — кількість коректних відповідей, E — система оцінювання (у поректі «ReadMe» 12-ти бальна).

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЬ

Метою навчання української мови в основній школі є формування комунікативної компетентності, що базується на засвоєних мовних нормах, які забезпечують оволодіння основами літературної форми української мови, а також на мовленнєвих знаннях і вдосконалених уміннях у чотирьох видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), загальноприйнятих соціально-культурних цінностях, традиціях, уміннях і навичках свого народу, що забезпечують успішну соціалізацію особистості. Тому розроблений он-лайн ресурс «ReadMe» для підготовки до контрольного читання мовчки і однією з платформ для формування цієї компетентності, адже пропонуються тексти для самостійного читання, їх усвідомлення, ознайомлення зі змістом, формою, мовою твору.

Розроблений онлайн-сервіс «ReadMe» дозволяє вчителям використовувати веб-ресурс для обміну своїми напрацюваннями з колегами. Завдання, викладені на сайті, зможе використати будь-який зареєстрований педагог у своїй професійній діяльності. Учні, що реєструються на «ReadMe», навчаються краще працювати самостійно, використовують інформаційні технології для дистанційного навчання, аналізують свої можливості, наочно бачать результат роботи. Проект сприяє інтелектуальному розвитку учнів, оскільки на сайті запропоновані тексти неоднакового тематичного спрямування, різних стилів, типів та жанрів.

У майбутньому планується розширити проект у межах всієї України і залучити вчителів із різних регіонів. Попри це, планується розширення облікового запису «вчитель» для розміщення й інших матеріалів і публікації резюме педагогів, що популяризують проект «ReadMe» серед своїх колег і учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волошина Г. П. Особливості уроків читання та літературознавча пропедевтика у початковій школі : посіб. для студентів та учителів почат. кл. / Г. П. Волошина. — Умань, 2011. — 126 с.
2. Jackson M. D. Processing determinants of reading speed / M. D. Jackson, J. L. McClelland // Journal of Experimental Psychology: General. — 1979. — №108. — P. 151–181.
3. Dyson M. C. Speed Does Matter in Reading / M. C. Dyson, T. V. Rasinski. // The Reading Teacher. — 2000. — №54. — p. 146–151.
4. Dyson M. C. The influence of reading speed and line length on the effectiveness of reading from screen / M. C. Dyson, M. Haselgrove. // International Journal of Human-Computer Studies. — 2001. — №54. — С. 585–612.
5. Reading speed with a pixelized vision system / K. Cha, K. W. Horch, R. A. Normann, D. K. Boman // Journal of the Optical Society of America A. — 1992. — №9. — С. 673–677.
6. Українська мова. 5–12 класи / [Шелехова Г. Т., Тихоша В. І., Корольчук А. М., Новосьолова В. І., Остаф'я. І., за редакцією Л. В. Скуратівського.] — Ірпінь : Перун, 2005. — 176 с.

Матеріал надійшов до редакції 08.01.2015 р.

ОНЛАЙН-СЕРВИС ДЛЯ ТРЕНИРОВКИ СКОРОСТИ ЧТЕНИЯ МОЛЧА НА УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ

Клебан Юрий Викторович

заведующий отделом информационных технологий научной библиотеки
Национальный университет «Острожская академия», Острог, Украина
yuriy.kleban@oa.edu.ua

Клебан Оксана Ивановна

учитель украинского языка и литературы
Острожская ООШ І–ІІІ ст. №1, Острог, Украина
oksanka.kleban@gmail.com

Аннотация. В статье представлен обзор онлайн-сервиса для подготовки к чтению молча с украинского языка для учеников средней школы 5–11 классов. Следует отметить, что существующие исследование подтверждает гипотезу о необходимости тренировки скорости чтения. В работе описано методика проведения та оценки чтения молча соответственно стандартам Министерства образования и науки Украины. Материалы статьи содержат описание технологий реализации, а также способы взаимодействия пользователя с сервисом. В статье также рассмотрена структура разработанной системы, функции пользователей и алгоритмы работы с текстовыми материалами для тренировки чтения молча. «ReadMe» позволяет учащимся тренировать умение быстро и сосредоточенно читать, воспроизводить знания в тестах, наблюдать за собственным прогрессом.

Ключевые слова: информационные технологии; онлайн-сервис; онлайн-тренировки; чтение молча; украинский язык; сервис *readme.org.ua*.

ONLINE SERVICE TRAINING FOR SPEED SILENTLY READING WITH UKRAINIAN LANGUAGE

Yurii V. Kleban

Head of the Department of Information Technology of Research Library
National University of Ostroh Academy, Ostroh, Ukraine
yuriy.kleban@oa.edu.ua

Oksana I. Kleban

Teacher of Ukrainian language and literature
Ostroh school №1, Ostroh, Ukraine
oksanka.kleban@gmail.com

Abstract. This study has reviewed an online service for preparing to silent speed reading in Ukrainian for pupils of 5-11 grades. It is important to note that the current paper supports the hypothesis need for speed reading training. The paper describes the methodology and evaluation of reading silently in accordance with the standards of the Ministry of Education and Science of Ukraine. The article contains description of technology and user activities using the service «ReadMe». Also study contains description of the application structure, activities and user algorithms of texts for training reading silently. «ReadMe» allow pupils to practice skills quickly and focus to read, reproduce knowledge and monitor their own progress.

Keywords: information technology; online service; online training; reading silently; Ukrainian; service *readme.org.ua*.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Voloshyna G.P. Features reading lessons and literary propedeutics in elementary school. Guidance for students and teachers of elementary school. / G. P. Voloshyna– Uman, 2011. — 126 p. (in Ukrainian)
2. Jackson M. D. Processing determinants of reading speed / M. D. Jackson, J. L. McClelland. // Journal of Experimental Psychology: General. — 1979. — №108. — P. 151–181. (in English)
3. Dyson M. C. Speed Does Matter in Reading / M. C. Dyson, T. V. Rasinski. // The Reading Teacher. — 2000. — №54. — P. 146–151. (in English)
4. Dyson M. C. The influence of reading speed and line length on the effectiveness of reading from screen / M. C. Dyson, M. Haselgrove. // International Journal of Human-Computer Studies. — 2001. — №54. — C. 585–612. (in English)
5. Reading speed with a pixelized vision system / K. Cha, K. W. Horch, R. A. Normann, D. K. Boman. // Journal of the Optical Society of America A. — 1992. — №9. — C. 673–677. (in English)
6. Ukrainian language. 5–12 classes / [Shelehova G. T., Tihosha V. I., Korolchuk A. M., Novosolova V. I., Ostaf Y. I. Edited by L. V. Skurativsky.]. — Irpin : Perun, 2005. — 176 p. (in Ukrainian)